

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očitna za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Podpisovanje štoviško 10 v.

Reklamacije so poštne preda. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Tiskovni. Enostopna petil-vredna (širina 62 mm) vsakrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

67. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 22. avgusta 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Nerimsko krščanstvo.

Rimskokatoliški klerikalizem sovraži socializem in socialno demokracijo iz dna duše. Vsak dan prinaša za to nove dokaze. Enkrat zagrmí fanatičen župnik ali kaplan na leci nad «rdečimi brezverci», da bi morali pri tisti priči poginiti vsi do zadnjega, če bi bila božja strela taka kakor duhovniška beseda; drugič izda papež encikliko, v kateri «razkriva» vso pregrešnost socialističnih idej; pa pride kak katoliški «učenjake» in vrti znanost kakor janjčka na raznju, dokler ne «dokaže», da je socializem poguben za ta in oni svet.

Oglašajo se od časa do časa posamezniki tudi v katoliški cerkvi, ki bi radi sprijaznili papizem z znanostjo in s socializmom, a te bele vrane ostanejo v oficijelni cerkvi brez veljave in navadno morajo preklicati svoje «heretične» nauke, ali pa sleči duhovniško obleko.

Krščanstva je pa tudi v nerimskih cerkvah, v katerih ne velja papeževa nezmotljiva avtoriteta in zanimivo je opazovati, kakšno stališče zavzemajo napram socializmu taki nekatoliški kristjani.

Na Angleskem je najbolj razširjena takozvana anglikanska, protestantovski podobna cerkev, ki velja tam za državno. Organizirana je približno tako kakor katoliška, ima škofe, ne priznava pa papeža. V nadškofijski palači v Lambethu, v londonskem mestu, so imeli anglikanski škofje zadnje tedne peto konferenco, ki se je bavila največ z razmerjem med cerkvijo in življenjem. Posebno važnost je dobila konferenca vsled tega, ker je sledila neposredno pananglikanskemu kongresu, na katerem so bili poleg duhovnikov tudi laški enakopravni udeleženci. Zaključni sklepi konference so zbrani v posebnem pastirskem listu, kateremu je dodanih 78 resolucij.

Že na kongresu se je mnogo govorilo o socializmu in v zmislu socializma, ne da bi se bilo slišalo mnogo ugovora. Med duhovniki anglikanske cerkve je že dolgo močna socialistična zveza. Dolgoletni socialni demokrat George Lansbury in socialistični poslanec Summerbell, ki sta oba Anglikanca po veri, sta na kongresu zagovarjala svoje socialistično stališče in ameriški škof Spalding iz Utaha se je izjavil ne le za socializem sploh, ampak naravnost za marksistični socializem, ki je podlaga socialne demokracije.

Škofovska konferenca pa pravi o tej točki:

«Konferenca priznava ideale bratstva, na katerih se temelji socialno-demokratsko gibanje našega stoletja. Spominjajoči se zglede našega mojstra, ki je razglasil neprecenljivo vrednost vsakega človeškega bitja v obliču božjem, poziva konferenca cerkev, naj posveti svoje simpatije gibanju, ki stremi za pravičnim ravnanjem z vsemi in za resnično priložnostjo, živeti pravo človeško življenje, s svojimi simpatijami pa priporočati gibanju duha našega gospoda Jezusa Kristusa, na katerem spočivajo vsi upi človeške družbe. Cerkev ima nadalje dolžnost, porabiti vsako priložnost, ki jo daje meščanska družba, da se izkaže koristno. Demokratično gibanje našega stoletja daje tako priložnost. Ono ima za temelj ideale bratstva, svobode, vzajemne pravičnosti in podpore. Priznavamo, da je v tem idealni živ nauk našega Gospoda in njegovo posebno zanimanje za slabe in zatirane. To so praktične resnice, razglašene od starih prorokov in od našega Gospoda potrjene z vso popolnostjo njegovega nauka in življenja. Pozivamo cerkev, naj razmotriva, če se je in koliko se je oddaljila od teh resnic. Kolikor je demokratično in industrialno gibanje oživljeno od teh resnic in išče za vse, zlasti za slabše, priložnost, živeti resnično človeško življenje, pozivamo vse kristjane, naj aktivno sodelujejo v gibanju.»

To so seveda besede in nikdar ni bila beseda tako močna, kakor razmere, ki jih vstvarja življenje. Vse rohnjenje katoliških klerikalcev ni moglo ustaviti razširjenja socialne demokracije v katoliških deželah, pa tudi lepi nauki anglikanskih škofov ne bodo izpreobrnilo angleških in ameriških izkorisčevalcev. Ampak velikanska je vendar razlika med anglikanskim, ali pa kakim katoliškim, recimo Jegličevim pastirskim pismom. Takih besed se ne sliši iz ust katoliškega klerikalca, tudi ne če se imenuje dr. Krek.

Anglikanska cerkev ne bo privedla do zmage socializma, ki se mora bojevati in zmagovati s svojo močjo. Ampak če se mora oficijelna cerkev tako pečati z njim in prihajati do takih sklepov, smemo pač verjeti, da socializem napreduje in da je že danes velika njegova moč.

Ruska kri.

Ruska vlada bo protežirala in finansirala vseslovansko razstavo.

Ruska vlada bo podpirala vseslovansko idejo. Ruska vlada bo olajševala Slovanom potovanje po Rusiji.

Vse to in še marsikaj razglašajo naši rodoljubarski listi, da bi med Slovenci vzbudili ljubezen do ruske vlade, katero hinavsko zamenjujejo z ruskim narodom.

Kakšna pa je v resnici ta blagoslovljena vlada, katero poziva duševni velikan Lev Tolstoj neprenehoma, da naj zapre njega, ne pa nedolžne ljudi, ki čitajo njegove knjige?

Kje je vzrok, da bi se Slovenci ogrevali za Nikolajevo in Stoljpinovo vlado?

Nekemu angleškemu časnikarju je Stoljpin, ki se menda nekoliko sramuje pred tujino, dejal, da se sedaj ne izvršuje več kakor po 15 smrtnih obsodb na mesec. Že to bi bilo grozno, če bi bilo resnično. V vsaki državi se smatra vsaka justična usmrtnica za nekaj nenavadnega in po pravici za

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.

Opomin vsem dobrim katolicanom.

Dalje.

Nujnim gospodarskim zakonom sledeč, koncentrirana kapitalizem gospodarsko moč bolj in bolj v posameznih rokah. Ker je ta resnica silen dokaz za socializem, so si kapitalistični mogotci najeli «učenjake», ki naj bi dokazali, da ni take koncentracije. To je namreč tudi grozota kapitalizma — in ena izmed največjih! — da s svojo denarno močjo gospoduje nad duševnim delom. Služiti mu morajo ne le roke, ampak tudi glave, če nočejo zanemariti — želodeca. A tega strahu ne vidijo oni, ki jim je socializem polnočna pošast.

Najeti učenjaki torej trdijo, da se kapitalizem ne koncentrirata. Pomagati jim mora uboga statistika, s katero delajo, kakor svinja z mehoma. Metoda, katere se poslužujejo, je čudovito enostavna, n. pr.:

V Zabjem Gradu je bilo lani 5 velikih davkoplačevalcev, 320 samostalnih mojstrov in trgovcev. Letos so samo štirje veliki davkoplačevalci, pa 386 samostalnih malih obrtnikov in kupčevalcev. Torej? Razvije se srednji stan, ne pa veliki kapitalizem.

Kdor misli rajši s svojo glavjo, pa verjame in si prihrani trud. Seveda si prihrani tudi spoznanje.

Enega velekapitalista torej ni več v Zabjem Gradu. Kaj pa je z njim, sicer ne bi ta enojka

dokazovala še ničesar, naj se je zgodilo z njim karkoli. Če je umrl, je težko verjetno, da bi bilo prišlo njegovo bogastvo malim mojstrom v roke. Če je prišel na boben, so se najbrže polastili njegovega imetja bogatejši kapitalisti. A če preiskujemo, izvemo, da se je le odselil, ker si je v Zabjem Gradu že toliko nagrabil, da poslej lahko spekulira v Cekinskem Mestu.

Ampak večje število malih obrtnikov! To je dokaz!

Počasi. Vprašajmo, koliko je med letošnjimi samostalnimi lanskimi! Sto ljudi je v stari veri, da ima rokodelstvo najbolje jasli, poskusilo srečo; toda petdeset izmed onih, ki so lani še mojstrovali, je obesilo samostalnost na klin, da ni bilo treba obesiti svojega telesa tja. Petdeset takih, ki so delali s tremi, štirimi pomočniki, dela zdaj z enim ali nobenim pomočnikom in s kakšnim vajencem. Sto takih, ki so jedli petkrat na teden meso, ga ima se ob nedeljah in praznikih na mizi.

Izkazi akcijskih družb, kartelov, trustov o svojih dohodkih potrjujejo resnico, da se tam zbira kapital in da tudi tam slabše polagoma odpadajo, posamezniki pa postanejo absolutni vladarji. Koliko je v Ameriki trustov, koliko pri nas delniških družb, v katerih ima že danes eden večino deležev v svojih rokah in kadar se mu poljubi, lahko zapove vse druge k hudiču!

Koncentracija kapitala je neovržno dejstvo. Ustavlja jo, kolikor je v sedanji družbi mogoče, socialistično delo: strokovne organizacije, zadruga

i. t. d. A če bi tega ne bilo in bi se smel kapitalizem razvijati brez upora svojih sužnjevi, bi moral priti dan, ko bi imelo malenkostno število biljonarjev ves gospodarski svet v svojih krempljih. Vse ljudstvo bi jim bilo gospodarsko zasluženo, a tudi politično, ker temelji vsa politična moč na gospodarski. Tedaj bi bila uničena vsaka druga samostalnost in zavladata bi tiranija, kakršne še ni doživel svet.

Kdo verjame, da bi vse človeštvo prenašalo tako živinsko tlačanstvo? Kdo ne razume, da bi se uprl ves svet, ker bi se moral upreti? In da bi premagal ves svet peščico svojih zatiralcev? In da bi zmagujoče človeštvo prevzelo v «svojo režijo», kar bi bilo že zbrano na enem kupu...?

Absurdna je ta misel. A zakaj? Le zato, ker človeštvo ne čaka na zadnjo uro, ampak tisti, ki vidijo in čutijo nevarnost, se pbstavijo pravočasno pokoncu. Otrok se ne zaplodi, kadar že umirajo stari; kapitalistična družba ima svojega naslednika že v sebi: kakor se ona stara, tako se on razvija.

Bogastvo se zbira na posameznih maloštevilnih kupih; delavna sredstva, vstvarjajoča bogastva, so last kapitalistov, katerih število se tako zmanjšuje, kakor kapital sam narašča. A že se organizira delavsko ljudstvo, da bo pripravljeno, ko bo treba, da prevzamejo producentje sami produktivna sredstva in z njimi odločevanje o delu.

Sovražniki socializma, zavedni ali nezavedni hlapci kapitalizma, ustavljajo razvoj, kolikor pač morejo. A kje je moderni Jozua, da ukaže solncu,

predsedstvo ustanovnega shoda za varstvo in oskrb mladine ni bil od navzočih c. kr. uradnikov, učiteljev, županov i. t. d. nihče sposoben, pač pa je nadstrankar gospod Grebenec oktroiral v to predsedstvo kar tri duhovnike. Oktroiral — ker ni dal svojega predloga niti na glasovanje. Ogorčeno je bilo zlasti učiteljstvo zaradi tega. In to po vsej pravici. Kdo ima več z mladino opraviti kakor ono, kdo pozna otroke bolj kakor ono, kdo je za mladino dosedaj največ deloval, se zanjo trudil — ali ni bilo to — učiteljstvo? Pa pride c. kr. deželno-sodni svetnik g. Grebenec, mož, ki hoče biti vedno nad strankami — sicer pa je v Goranjem gradu že večkrat pokazal svojo klerikalno stran — in oktroira v predsedstvo, obstoječe iz štirih oseb, kar tri duhovnike. Predsednik učiteljskega društva tov. Kele je nato vstal in protestiral proti takemu «nadstrankarskemu» postopanju. Nato je ostavilo učiteljstvo zborovališče, zakaj ako c. kr. deželno-sodni svetnik g. Grebenec misli, da ni razen duhovnikov nikogar, ki bi bil sposoben sedeti v predsedstvu osnovnega shoda «Društva za varstvo mladine» — pa naj se le sam senči pod plaščem duhovnikov. Učiteljstvo ve, kake važnosti je tako društvo in bo gotovo vedno podpiralo take in enake institucije — tembolj, ker se gre za nežno mladino. C. kr. deželno-sodni svetnik g. Grebenec pa naj nikakor ne misli, da bo z učiteljstvom komandiral ali hotel z njim pometati, mi bomo stali krepko na braniku za naše pravice in bomo vedno zahtevali to, kar nam pristojna — če bo morda g. Grebencu všeč ali ne.»

Besede so možate in učitelji imajo prav, če so ogorčeni. Ampak če položijo roko na srce, morajo vsaj na tihem priznati, da ni to ravnanje prav nič čudno. Tudi ni čudno, da kažejo klerikalci učiteljem pest, kakor bi jih imeli že popolnoma pod petami. Slovenskim učiteljem se namreč nič več verjame, da imajo rogove in da jih znajo pokazati, ker so jih doslej vedno skrivali. Večina jih služi že leta in leta liberalni stranki, kljub temu, da jih je vedno smatrala za peto kolo, da jih je prezirala in da jih je le izkoriščala, kadar je bil čas za volilno agitacijo. Delavci so, a vdirjali so se buržoaziji. In sedaj, ko dobivajo leskovo plačo za svojo zvestobo, še ne verjamejo, da so tepeni!

Raznoterosti.

Köpenički stotnik, čevljar Voigt, ki je tako imenitno blamiral nemški militarizem, da se je smejal ves svet, a je bil obsojen na 4 leta ječe, je sedaj pomiloščen in izpuščen. Odsedel je 18 mesecev ječe. Stradati mu odslej ne bo treba, ker so prijatelji humorja nabrali zanj toliko denarja, da bo lahko čedno živel.

na. Jaduan.

Pozor! Južina & žeja ...

oslabljen in truden
postane vsak delavec,

kateri si v vročih dnevih gasi žejo s pivom in vinom.

Veselje do dela in moč

pa si ohrani vsakdo, ki uživa :za ugašenje žeje:

čisto ohlajene kave „Enrilo“.

Ta „Enrilo“ zvrotek se pripravlja na zelo preprost način. Vzemite k 1 litru vode kake 2 polni žličici = 10 gramov :Francokovega: kavnega namestka „Enrilo“, pustite to 5 minut dobro kuhati, pri 1. vretju 1krat zmešajte, pustite potem 3 minute, da se ustoji, odlijte zvrotek, prideni nekaj sladkorja in pustite, da se vse to (v posodi z ledom napolnjeni) ohladi.

1 liter te okusne kave „Enrilo“ stane
s sladkorjem vred same

3-4 v.

Delavcu prinaša torej ta :Enrilo: kot
sredstvo proti žeji precejšnji prihranek
v tednu nasproti vinu in pivu.

Ako se z mlekom

guta vtriva, je kava „Enrilo“ (6 gramov na 1/2 litra vode)
izborni zajetek in tudi večerja.

Na kavo „Enrilo“ se izdeluje edino-le v tovarnah
Brau. Francah v Trstu, dobi se pa v vsaki trgovini
kavovarstva blaga.

1. 1908. 12.

Novost! Najnovejše! Novost!

Izšel je pravkar

deseti zvezek knjižnice časopisa «Naprej» ki obsega
krasno delo sodruga Etbina Kristana

Nevarni socializem.

Cena 30 vinarjev.

Vsakdo si mora kupiti in prečitati to delce, če
hoče prav razumeti socializem.

Proti klerikalizmu!

Ali ste že prečitali znamenito brošuro

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“

katero je spisal vseučilski profesor cerkvenega
prava dr. L. Wahrmund?

Dobi se v prodajalni „Delavske tiskovne
družbe“ v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

Razprodaja.

4 pare čevljev za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas
po sramotno nizki ceni, 2 para moških in 2 para ženskih čevljev
z nabitimi močnimi podplati, modni, elegantni, močni. Ve-
likost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se
po povzetju. Zamenja dovoljena. Ako blago ne ugaja, se
denar vrne. 4-1

D. Kessler, Krakov 95/246.

Gostilna na Turjaškem trgu št. 1 (v Supančičevi hiši).

Tam se točijo prava naravna vina:
Istrijsko belo in črno, dalma-
tinsko, gorisko ter vino iz slovečih
Brionskih otokov. Vedno sveže pivo
vrček po 20 vinarjev. Dobra ku-
hinja. Vsled naraščajoče draginje
::: cene jako zmerne. :::

Točna postrežba!

Za najmnogobrojnejši obisk se priporoča
4-2 voditeljica.

Naznanilo.

Ob štiristoletnici Trubarjevega rojstva spo-
minja se prvega slovenskega reformatorja tudi
slovenska socialno-demokratska stranka. Te dni
izide že brošura

„Primož Trubar in slovensko ljudstvo“

v založbi «Delavske tiskovne družbe v Ljubljani».

Opozarjamo sodruga in vse delavske organi-
zacije na to brošuro. Cena bode kolikor mogoče
nizka. Prosimo, da se že sedaj naroče na to za-
nimivo in obenem zelo aktualno brošurico.

Štiristoletnico Trubarjevega rojstva pa proslavi
socialno-demokratska stranka tudi s tem, da izda
v založbi «Delavske tiskovne družbe» zanimivo
protiklerikalno brošuro:

„V dobi klerikalizma“

ki bo obsegala nad vse poučno čtivo o klerikalizmu.

Želimo, da bi se te dve brošuri kar najbolj
razširili med slovensko ljudstvo. S tem se bo tudi
najbolj proslavil spomin Primoža Trubarja.

Na delo tedaj!

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 vi-
lika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go-
rečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K
60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.
Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljaajo na:

275

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

83-19

Zaloga večinoma po lekarnah.

The Royal Wonder Bio

The graetst Bio-Theater of the world.

V soboto 22. in nedeljo 23. avgusta 1908

velike senzacionalne predstave

v Latermanovem drevoredu.

Samo dva dni ta vsposed:

6

Velezanimstvo. V Ljubljani še nikoli predstavljano.

„Preko Afrike“.

Nadaljevanje VII. do IX. Lov na leve. (Izvirni posnetek.)
Afriška idila.

Umetniške točke iz Bio-Variete:

1. Pasja dresura. 2. Čudoviti čebelnjak. (V barvah). 3. Brata
Maxim in Bobi. — Hči železnikega čuvaja ali: Napad na
pacijsko železnico. Dramatični prizor v več slikah. Velezani-
miyo. — Maščevanje. Drama v mnogih prizorih. — Vesele
vsakovrstnosti. — Peklenski kovači. — Potovanje na luno.
Velik kinematografski prizor v 30. slikah. Krasno kolorirano.
Po delih Jules Vernea.

Predstava traja dveinpol uri.

Ob nedeljah in praznikih dve predstavi: Ob 4. in pol 9. uri zvečer.

Nikdo naj ne zamudi ogledati!

Zadnji teden!

Začetek ob pol 9. uri zvečer.

CENE: Loža za 4 osebe 6 K, fotelj 1 60 K, I. pro-
stor 1 20 K, II. prostor 80 v, III. prostor 60 v,
IV. prostor 40 v.

Za mnogobrojni obisk prosita

L. Geni, ravnatelj. M. Gavrič, poslovodja.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za neshljivo potovati naj se obrnejo
na
Simon's American Coffee
v Ljubljani Kolobovarske ulice 22
Kuhovarska Pobjavnica daje se brezplačno

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop-
leje. Na razpolago so vsi važni in slo-
venski, italijanski in nemški listi. Vse
pijace poceni. Napitnina je izključena.

Delniška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg

Telefon števil. 168.

v Ljubljani

Telefon števil. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

26-6